2024/2500

24.9.2024

NEUVOSTON PÄÄTÖS (YUTP) 2024/2500,

annettu 23 päivänä syyskuuta 2024,

pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan ja leviämisen torjunnan tukemiseksi Arabiliiton jäsenvaltioissa – Kolmas vaihe

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 28 artiklan 1 kohdan ja 31 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Vuonna 2018 hyväksytyssä laittomien ampuma-aseiden, pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niiden ampumatarvikkeiden vastaisessa EU:n strategiassa ”Aseiden turvaaminen, kansalaisten suojeleminen”, jäljempänä ”EU:n pienasestrategia”, todetaan, että unioni kiinnittää erityistä huomiota alueelliseen yhteistyöhön, joka on tehokas keino valvoa pienaseita.

(2) EU:n pienasestrategiassa todetaan, että unioni jatkaa yhteistyön ja avunannon tukemista pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan kaikkien osa-alueiden ehkäisemistä, torjumista ja poistamista koskevan Yhdistyneiden kansakuntien (YK) toimintaohjelman, jäljempänä ”YK:n pienasetoimintaohjelma”, täytäntöön panemiseksi.

(3) Kesäkuussa 2024 pidetyn YK:n pienasetoimintaohjelman neljännen tarkistuskonferenssin päätösasiakirjassa YK:n jäsenvaltiot sitoutuivat vahvistamaan tarpeen mukaan kumppanuuksia ja yhteistyötä kaikilla tasoilla pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.

(4) Vuonna 2015 hyväksytyssä YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmassa vahvistetaan, että pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan torjuminen on välttämätöntä monien tavoitteiden saavuttamiseksi, mukaan lukien rauhaan, oikeuteen ja vahvoihin instituutioihin liittyvät tavoitteet. YK:n pääsihteeri kehotti vuonna 2018 käynnistetyssä aseidenriisuntaohjelmassa ”Securing our Common Future” (”Yhteisen tulevaisuutemme turvaaminen”) noudattamaan osallistavaa, yhdennettyä ja osallistuvaa lähestymistapaa pienaseiden valvonnassa maatasolla ja joissakin tapauksissa osa-alueen tasolla.

(5) Arabiliitto on alueellinen järjestö, johon kuuluvat kaikki arabimaat ja jonka tarkoituksena on edistää ja vahvistaa jäsentensä välistä yhteistyötä.

(6) Unioni ja Arabiliitto käynnistivät vuonna 2016 EU:n ja Arabiliiton strategisen vuoropuhelun sekä perustivat useita työryhmiä, mukaan lukien strategisen vuoropuhelun joukkotuhoaseita ja asevalvontaa käsittelevä työryhmä, joka määritteli prioriteettialat mahdollista konkreettista yhteistyötä varten.

(7) Vuonna 2019 annettuun EU:n ja Arabiliiton Sharm el-Sheikhin huippukokouksen julkilausumaan sisältyi lupaus toteuttaa yhtenäisiä toimia laittoman asekaupan torjumiseksi.

(8) Neuvoston päätökset (YUTP) 2018/1789 ([1]) ja (YUTP) 2021/1726 ([2]) tukivat pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan ja leviämisen torjumiseksi Arabiliiton jäsenvaltioissa toteutetun hankkeen ensimmäistä ja toista vaihetta. Unioni haluaa nyt jatkaa hankkeen kolmannen vaiheen tukemista.

(9) Unionin hankkeelle antama tuki on Arabiliittoon ja sen jäsenvaltioihin liittyvän unionin yleisen toimintapolitiikan mukaista,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

1. Jotta voidaan tukea Arabiliiton jäsenvaltioita pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan kaikkien osa-alueiden ehkäisemistä, torjumista ja poistamista koskevan Yhdistyneiden kansakuntien toimintaohjelman, jäljempänä ”YK:n pienasetoimintaohjelma”, ja kansainvälisen jäljittämisvälineen kansallisessa täytäntöönpanossa, päätöksillä (YUTP) 2018/1789 ja (YUTP) 2021/1726 aloitetun hankkeen kolmannessa vaiheessa pyritään siihen, että Arabiliiton jäsenvaltiot

([1]) Neuvoston päätös (YUTP) 2018/1789, annettu 19 päivänä marraskuuta 2018, pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan ja leviämisen torjunnan tukemiseksi Arabiliiton jäsenvaltioissa (EUVL L 293, 20.11.2018, s. 24).

([2]) Neuvoston päätös (YUTP) 2021/1726, annettu 28 päivänä syyskuuta 2021, pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan ja leviämisen torjunnan tukemiseksi Arabiliiton jäsenvaltioissa – Toinen vaihe (EUVL L 344, 29.9.2021, s. 7).

voivat prioriteettiensa ja tarpeidensa mukaan tehostaa kestävällä tavalla pienaseiden valvontaa ja leviämisen torjuntaa koskevia kansallisia kehyksiään YK:n pienasetoimintaohjelman, kansainvälisen jäljittämisvälineen ja tavanomaisten ampumatarvikkeiden jatkuvakestoisen hallinnan maailmanlaajuisen kehyksen, jäljempänä ”GFA-kehys”, standardien ja käytäntöjen mukaisesti.

2. Hankkeella pyritään erityisesti pienaseiden ja kevyiden aseiden leviämisen uhkan torjumiseksi Arabiliiton alueella saavuttamaan seuraavat tavoitteet:

— vahvistamaan tullin ja muiden rajavirastojen valmiuksia tunnistaa ja estää Arabiliiton alueella tapahtuvaa ampuma-aseiden laitonta kauppaa ja raportoida sitä koskevista asioista;

— vahvistamaan lainvalvontaviranomaisten valmiuksia Arabiliiton alueella tapahtuvan ampuma-aseiden laittoman kaupan ja leviämisen tehokkaaseen tutkintaan ja yhteistyöhön; ja

— vahvistamaan turvallisuus- ja sotilasviranomaisten valmiuksia suunnitella ja ottaa käyttöön turvallisia ja varmoja varastojen hallintajärjestelmiä Arabiliiton alueella olevia pienaseita, kevyitä aseita ja niiden ampumatarvikkeita varten.

3. Unioni tukee 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tällä päätöksellä muun muassa seuraavilla prioriteettialoilla toteutettavia toimia:

— Ala 1: pienaseiden ja kevyiden aseiden kansainvälisten siirtojen valvonta, myös riskinarviointi, ja pienaseiden ja kevyiden aseiden tarkoituksenvastaisten siirtojen estäminen luvattomille vastaanottajille

— Ala 2: laittomien pienaseiden lähteiden tunnistaminen ja häiritseminen, esimerkiksi lainvalvontaviranomaisten valmiuksien kehittäminen, maa-, ilma- ja merirajojen valvonta, pienaseiden ja kevyiden aseiden merkitseminen, jäljittäminen ja tietojen säilyttäminen, tekniikat ja menetelmät aseiden tutkimiseksi ja jäljittämiseksi, ballistisen tiedon käyttö sekä salakuljetusreittien ja -menetelmien tunnistaminen tai häiritseminen

— Ala 3: muut pienaseisiin liittyvät toimenpiteet, mukaan lukien varastojen hallinta ja turvallisuus

— Ala 4: pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin sekä pienaseiden ja kevyiden aseiden tehokkaampaan valvontaan liittyvän tiedon tarjoaminen, kuten Arabiliiton jäsenvaltioiden lakien ja asetusten arviointi ja mahdollisia muutoksia ja tarkistuksia koskeva neuvonta, sekä asiaa koskevien tutkimusten ja selvitysten kääntäminen arabiaksi.

4. Yksityiskohtainen kuvaus 1, 2 ja 3 kohdassa tarkoitetusta hankkeesta on tämän päätökseen liitteessä.

2 artikla

1. Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja, jäljempänä ”korkea edustaja”, vastaa tämän päätöksen täytäntöönpanosta.

2. Edellä 1 artiklassa tarkoitetun hankkeen teknisestä täytäntöönpanosta huolehtii Small Arms Survey, jäljempänä ”SAS”, jota edustaa Graduate Institute of International and Development Studies -laitos, Kansainvälisen rikospoliisijärjestön (Interpol) ja Maailman tullijärjestön (WCO) avustuksella ja tiiviissä yhteistyössä Arabiliiton sihteeristön kanssa.

3. SAS, jota Interpol ja WCO avustavat, suorittaa tehtävänsä korkean edustajan alaisuudessa. Tätä tarkoitusta varten korkea edustaja sopii tarvittavista järjestelyistä SAS:n kanssa.

3 artikla

1. Rahoitusohje 1 artiklassa tarkoitetun unionin rahoittaman hankkeen toteuttamiseksi on 3 999 776,72 euroa.

2. Edellä 1 kohdassa vahvistetulla ohjeellisella määrällä rahoitettavia menoja hallinnoidaan unionin talousarvioon sovellettavien menettelyjen ja sääntöjen mukaisesti.

3. Komissio valvoo 2 kohdassa tarkoitettujen menojen asianmukaista hallinnointia. Se tekee tätä varten SAS:n kanssa tarvittavan sopimuksen. Sopimuksessa määrätään, että SAS:n on varmistettava unionin osuuden näkyvyys sen suuruuden mukaisesti.

4 artikla

1. Korkea edustaja raportoi neuvostolle tämän päätöksen täytäntöönpanosta SAS:n puolivuosittain laatimien raporttien perusteella.

2. Komissio raportoi 1 artiklassa tarkoitetun hankkeen rahoitusnäkökohdista.

5 artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

Tämän päätöksen voimassaolo päättyy 36 kuukauden kuluttua päivästä, jona 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu sopimus tehdään. Tämän päätöksen voimassaolo päättyy kuitenkin kuuden kuukauden kuluttua sen voimaantulosta, jos mitään sopimusta ei ole tuon ajan kuluessa tehty.

Tehty Brysselissä 23 päivänä syyskuuta 2024.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

Z. FELDMAN

LIITE

Hankeasiakirja

Pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan ja leviämisen torjunta Arabiliiton jäsenvaltioissa

Kolmas vaihe: hankkeen kuvaus (2024–2027)

1. **YUTP-tuen tausta ja perustelut**

Euroopan unionin ja Arabiliiton hankkeen kolmas vaihe, jäljempänä ”EU:n ja Arabiliiton hankkeen kolmas vaihe”, perustuu Arabiliiton ja Euroopan unionin, jäljempänä ”EU”, aiempiin, myös hankkeen ensimmäisen vaiheen (2019–2021) ja toisen vaiheen (2021–2024) aikana toteutettuihin toimiin, joilla autetaan Arabiliiton jäsenvaltioita vähentämään riskejä, joita aiheutuu laittomien pienaseiden, kevyiden aseiden ja niiden ampumatarvikkeiden virroista sekä niiden käytöstä arabialueella.

Hanke perustuu joukkotuhoaseita, pienaseita ja kevyitä aseita sekä asevalvontaa käsittelevän, EU:n ja Arabiliiton strategisen vuoropuhelun työryhmän aloitteen alussa määrittelemiin prioriteettialoihin mahdollista konkreettista yhteistyötä varten (ks. jakso 2.1).

EU:n ja Arabiliiton hankkeen ensimmäinen vaihe oli olennaisen tärkeä, jotta voitiin rakentaa luottamusta Arabiliiton ja kolmen toteutuskumppanin välille. Ne ovat Small Arms Survey, jäljempänä ”SAS”, Kansainvälinen rikospoliisijärjestö, jäljempänä ”Interpol”, ja Maailman tullijärjestö, jäljempänä ”WCO”. Nämä kolme järjestöä tarjosivat kahdeksalle arabivaltiolle perustason koulutusta. Ne edistivät alueellisissa ja osa-alueellisissa kokouksissa näkemystenvaihtoa laittomien pienaseiden leviämisen torjuntaa koskevista parhaista käytännöistä ja saaduista kokemuksista.

Toisessa vaiheessa keskityttiin teknisen koulutuksen tarjoamiseen maiden ja alueellisella tasolla seuraavilla aloilla:

— varastojen hallinta,

— laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden, mukaan lukien niiden ampumatarvikkeet ja komponentit, havaitseminen ja tunnistaminen,

— ampuma-asetutkinta, ja

— tulli- ja lainvalvontaviranomaisten käytössä olevien tietämyksenhallintajärjestelmien käyttö.

Tämän vaiheen aikana Arabiliiton jäsenvaltioiden sitoutuminen hankkeeseen oli erityisen vahva, ja 18 valtiota pyysi kansallista koulutusta sekä osallistui vuonna 2024 tammikuun ja toukokuun lopun välisenä aikana järjestettyyn alueelliseen koulutusohjelmaan. Kansallinen koulutus antoi osallistuville virkamiehille pienaseiden valvontaa koskevaa perustietoa ja asiantuntemusta. Alueellinen koulutus tarjosi syvempää tietämystä, ja se mahdollistaa osallistujien hankkiman tietämyksen ja asiantuntemuksen jakamisen muiden arabivaltioiden viranomaisten kanssa. Syventävät koulutustilaisuudet tarjosivat Interpolille ja WCO:lle mahdollisuuden aloittaa kouluttajien kouluttamisen, jolla osallistuvissa Arabiliiton jäsenvaltioissa saadaan aikaan kestävää kapasiteettia pienaseiden valvontaan. Osallistuvien Arabiliiton jäsenvaltioiden Interpolin ja WCO:n tuella toteuttamien kahden yhteisen operaation avulla valtiot voivat hyödyntää uutta tietämystä. Kolmessa temaattisessa webinaarissa ja kahdessa alueellisessa työpajassa Arabiliiton sihteeristöllä, jäsenvaltioilla ja kolmella toteutuskumppanilla oli runsaasti tilaisuuksia käydä toimintapoliittisia keskusteluja ja vaihtaa näkemyksiä parhaista käytännöistä ja saaduista kokemuksista.

Kolmannessa vaiheessa aloitteella lujitetaan ja vahvistetaan aiemmissa vaiheissa toteutettua valmiuksien kehittämistä. Keskeisenä tavoitteena on vahvistaa perustaa tehokkaalle pitkän aikavälin kestävyydelle. Erityisesti hanke antaa jatkossakin kiinnostuneille maille uusia mahdollisuuksia kansalliseen, pitkälle vietyyn ja merkitykselliseen osallistumiseen kolmen toteutuskumppanin tarjoaman räätälöidyn ja syventävän koulutuksen sekä muun valmiuksien kehittämistuen avulla. Tämän osallistumisen kautta SAS, Interpol ja WCO voivat arvioida mahdollista pidemmän aikavälin yhteistyötä kiinnostuneiden jäsenvaltioiden kanssa. Samaan aikaan hankkeessa tarjotaan edelleen perustason koulutustilaisuuksia erityisesti maille, joissa niitä ei järjestetty hankkeen kahden ensimmäisen vaiheen aikana. Näihin osallistuvat mahdollisuuksien mukaan kansalliset kouluttajat, joiden valmiuksia on kehitetty toisen vaiheen aikana.

Laittomien pienaseiden vähentäminen ja poistaminen arabialueella on edelleen ratkaisevaa, jotta voidaan vähentää kaikkia väkivallan muotoja ja edistää kestävää kehitystä ja vaurautta Yhdistyneiden kansakuntien, jäljempänä ”YK”, kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti niin arabivaltioiden alueella kuin naapurialueillakin, mukaan lukien Eurooppa. Erityisesti hankkeen tavoitteena on vahvistaa Arabiliiton jäsenvaltioiden valmiuksia panna täytäntöön pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan kaikkien osa-alueiden ehkäisemistä, torjumista ja poistamista koskeva YK:n toimintaohjelma, jäljempänä ”pienasetoimintaohjelma”, ja kansainvälinen jäljittämisväline, kyseisten valtioiden määrittelemien prioriteettien ja tarpeiden mukaisesti. Se myös tiedottaa Arabiliiton jäsenvaltioille äskettäin hyväksytystä tavanomaisten ampumatarvikkeiden jatkuvakestoisen hallinnan maailmanlaajuisesta kehyksestä, jäljempänä ”GFA-kehys”.

Tämä hanke edistää suoraan YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmaa ([1]) ja sen kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista. Se tuottaa näkemyksiä ja asiantuntemusta, joiden avulla Arabiliiton jäsenvaltiot pystyvät vähentämään aseellista väkivaltaa, edistämään rauhaa ja luomaan osallistavia yhteiskuntia, tavoitteena muun muassa vähentää kaikkia väkivallan muotoja ja niihin liittyvää kuolleisuutta (tavoite 16.1), vähentää merkittävästi laittomia asevirtoja (tavoite 16.4) sekä lopettaa kaikenlainen naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta (tavoite 5.2) ([2]). Hanke on myös konkreettinen osoitus vuonna 2019 annettuun EU:n ja Arabiliiton Sharm el-Sheikhin huippukokouksen julkilausumaan ([3]) sisältyvästä lupauksesta toteuttaa yhtenäisiä toimia laittoman asekaupan torjumiseksi.

2. **Hankkeen visio, tavoitteet ja pitkän aikavälin kestävyys**

Hankkeen kolmannen vaiheen tavoitteet noudattelevat sen aiempien vaiheiden pitkän aikavälin tavoitteita. Niillä mahdollistetaan se, että Arabiliiton jäsenvaltiot voivat prioriteettiensa ja tarpeidensa mukaan tehostaa kestävällä tavalla pienaseiden valvontaa ja leviämisen torjuntaa koskevia kansallisia kehyksiään pienasetoimintaohjelman, kansainvälisen jäljittämisvälineen ja GFA-kehyksen standardien ja käytäntöjen mukaisesti. Tehostaminen toteutetaan poliittisten ja käytännön toimien avulla ja yhdistelemällä datan käyttöä, näyttöön perustuvaa tietoa, luotettavia lähteitä ja välineitä sekä räätälöityjä asiantuntijalausuntoja ja koulutuksia, ja kutsumalla koolle alan toimijoita ja poliittisia päättäjiä Arabiliiton alueelta.

Yhteistyö pienaseiden ja kevyiden aseiden leviämisen uhkaa Arabiliiton alueella torjuvien järjestöjen ja kumppanien kanssa auttaa hanketta saavuttamaan kolmiosaisen tavoitteen:

1. vahvistetaan tullin ja muiden rajavirastojen valmiuksia tunnistaa ja pysäyttää Arabiliiton alueella tapahtuvaa ampuma-aseiden laitonta kauppaa ja raportoida sitä koskevista asioista,

2. vahvistetaan lainvalvontaviranomaisten valmiuksia Arabiliiton alueella tapahtuvan ampuma-aseiden laittoman kaupan ja leviämisen tehokkaaseen tutkintaan ja yhteistyöhön, ja

3. vahvistetaan turvallisuus- ja sotilasviranomaisten valmiuksia suunnitella ja ottaa käyttöön turvallisia ja varmoja varastojen hallintajärjestelmiä Arabiliiton alueella olevia pienaseita, kevyitä aseita ja niiden ampumatarvikkeita varten.

2.1 **Arabiliiton maiden esittämät hankkeen pääasialliset tukikohteet**

Pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan ja leviämisen torjunnan tukemista Arabiliiton jäsenvaltioissa koskevan EU:n ja Arabiliiton hankkeen kolmannessa vaiheessa (2024–2027) pyritään vastaamaan Arabiliiton jäsenvaltioiden aloitteen alussa ja edelleen esiin tuomiin tarpeisiin neljällä prioriteettialalla:

Ala 1: Pienaseiden ja kevyiden aseiden kansainvälisten siirtojen valvonta (laittomien asevirtojen torjunta)

1.1 Vienti-, tuonti ja kauttakuljetuslupien myöntäminen sekä viennin, tuonnin ja kauttakuljetuksen valvonta (esim. riskinarviointi)

1.2 Pienaseiden ja kevyiden aseiden tarkoituksenvastaisten siirtojen estäminen luvattomille vastaanottajille

1.3 Pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niiden osien havaitseminen kuljetettaville tavaroille ja rahdille tehtävien tarkastusten yhteydessä (esim. tarkastusmenetelmät, -tekniikat ja -laitteet)

([1]) YK (Yhdistyneet kansakunnat), 2015. Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development, New York: YK, 2015, A/RES/70/1.
([2]) YK (Yhdistyneet kansakunnat), 2015. Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development, New York: YK, 2015, A/RES/70/1.
([3]) Euroopan unionin neuvosto, 2019. Sharm el-Sheikhin huippukokouksen julkilausuma, 25. helmikuuta 2019, 12 kohta.

Ala 2: Laittomien pienaseiden lähteiden tunnistaminen ja häiritseminen (esim. lainvalvontaviranomaisten valmiuksien kehittäminen)

2.1 Maa-, ilma- ja merirajojen valvonta, myös teknologian siirto

2.2 Pienaseiden merkitseminen, jäljittäminen ja tietojen säilyttäminen

2.3 Lisätekniikat ja -menetelmät aseiden tutkimiseksi ja tarkastamiseksi (esim. ballistisen tiedon käyttö sekä salakuljetusreittien ja -menetelmien tunnistaminen tai häiritseminen)

Ala 3: Muut pienaseiden valvontatoimenpiteet

3.1 Varastojen hallinta ja turvallisuus

Ala 4: Laittomiin pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin sekä pienaseiden ja kevyiden aseiden tehokkaampaan valvontaan liittyvän tiedon tarjoaminen

4.1 Arabiliiton jäsenvaltioiden lakien ja asetusten arviointi; mahdollisia muutoksia ja tarkistuksia koskeva neuvonta

4.2 Asiaa koskevien tutkimusten, julkaistujen selvitysten ja muiden lähteiden kääntäminen arabiaksi

3. **Ehdotetut toiminta-alat**

Hankkeen koordinaattori SAS järjesti laajoja kuulemisia Arabiliiton sihteeristön asevalvonta- ja aseriisuntaosaston, Interpolin ja WCO:n kanssa. Niissä saavutettiin ryhmätason yhteisymmärrys seuraavasta kaksitahoisesta lähestymistavasta:

Kehitetään kansallisia valmiuksia, joilla torjutaan pienaseiden ja kevyiden aseiden laittomia virtoja

— räätälöidyllä pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontajärjestelmiä koskevalla koulutuksella, mukaan lukien varastojen hallinta Arabiliiton alueella (ks. seuraava jakso), ja

— koulutuksen jälkeisellä yhteistyöllä ja tuella kansallisille asiantuntijoille näiden perustaessa kansallisia kehyksiä, joissa koulutuksessa opittuja käytäntöjä voidaan soveltaa.

Liitetään (mahdollisesti) olemassa oleva kansallisen tason toiminta kansainvälisesti tunnustettuihin sertifiointiprosesseihin ja käytetään kansallisia (hankkeessa koulutettuja) kouluttajia vahvistamaan asiaankuuluvia kansallisia tai alueellisia koulutuslaitoksia sekä kansallisia kehyksiä ja rakenteita.

Hankkeen kaikki osa-alueet on suunniteltu siten, että sen avulla voidaan kehittää kestäviä valmiuksia Arabiliiton jäsenvaltioiden valtiollisille laitoksille ja virkamiehille yhteistyössä Arabiliiton sihteeristön asevalvonta- ja aseriisuntaosaston kanssa. Hanke perustuu kokemukseen siitä, että Arabiliiton jäsenvaltiot ovat ensisijaisia muutoksentekijöitä suunniteltaessa ja toteutettaessa kansallisia kehyksiä, jotka edistävät vastuullista ampuma-aseiden valvontaa ja minimoivat niiden leviämisen riskin.

Kolmannessa vaiheessa edistetään pyrkimyksiä varmistaa, että keskeiset koulutusmateriaalit ja tietolähteet, kuten asiaan liittyvät ja erityiset pienaseiden valvonnan modulaarisen ohjekokoelman (MOSAIC) moduulit, ovat saatavilla arabiankielisinä Arabiliiton koko alueella. Tämä on erityisen tärkeää olosuhteissa, joissa osa valtion henkilöstöstä vaihtuu säännöllisesti, ja koko alueella saatavilla oleva erityinen tietokanta on tarpeen.

Tämä huomioon ottaen hankkeen periaatteena on, että jos lainvalvonta- ja tullivirkailijat voivat tunnistaa, tutkia ja pysäyttää Arabiliiton alueella tapahtuvaa pienaseiden ja kevyiden aseiden laitonta kauppaa sekä raportoida siitä, ja jos turvallisuus- ja sotilasviranomaiset voivat suunnitella ja ottaa käyttöön tehokkaampia pienaseiden, kevyiden aseiden ja niiden ampumatarvikkeiden varaston hallintajärjestelmiä, silloin Arabiliiton alueen maat voivat paremmin ymmärtää ja tunnistaa laittomien pienaseiden leviämisestä aiheutuvat riskit ja puuttua niihin.

Toiminta rakentuu seuraavien kolmen tuloksen ympärille:

1. Tullilla ja muilla rajaviranomaisilla on vahvemmat valmiudet tunnistaa ja pysäyttää Arabiliiton alueella tapahtuvaa pienaseiden ja kevyiden aseiden laitonta kauppaa ja raportoida siitä.

2. Lainvalvontaviranomaisilla on vahvemmat valmiudet tehokkaaseen tutkintaan ja yhteistyöhön Arabiliiton alueella tapahtuvan pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan ja leviämisen osalta.

3. Turvallisuus- ja sotilasviranomaisilla on vahvemmat valmiudet suunnitella ja ottaa käyttöön turvallisia ja varmoja varastojen hallintajärjestelmiä Arabiliiton alueella olevia pienaseita, kevyitä aseita ja niiden ampumatarvikkeita varten.

Kaikkiin kolmeen tulokseen sisältyy se, että osallistujat saavat tietoja ja osaamista koulutusmenetelmistä ja teknisestä tietämyksestä.

4. **Toiminnan kuvaus**

Tulos 1: Tullin henkilöstöllä on vahvemmat valmiudet tunnistaa ja pysäyttää Arabiliiton alueella tapahtuvaa pienaseiden ja kevyiden aseiden laitonta kauppaa ja raportoida siitä.

Tuloksessa 1 pyrkimyksenä on hyödyntää aikaisempien vaiheiden aikana saavutettua edistystä ja mahdollistaa lopullinen akkreditointi WCO-sertifioiduille pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin erikoistuneille kouluttajille Arabiliiton alueella. Ensimmäisen ja toisen vaiheen aikana koulutettu pieni joukko tullin henkilöstöä osallistuu kansallisten koulutustilaisuuksien toteuttamiseen Arabiliiton maissa, hyödyntäen koulutuksessa hankkeen aiempien vaiheiden aikana hankittua menetelmällistä ja teknistä osaamistaan.

Koulutustilaisuuksien järjestäjänä kyseinen henkilöstö saa WCO:n akkreditoitujen kouluttajien ohjelman mukaisen globaalisti tunnustetun akkreditoinnin. Akkreditoinnin saatuaan kouluttajat voivat antaa kansallista koulutusta WCO:n puitteissa Arabiliiton alueella tai sen ulkopuolella. Näitä kouluttajia kehotetaan tukemaan maissaan kansallisten koulutussuunnitelmien kehittämistä ja siten edistämään toiminnan kestävyyttä.

Tuotoksia ja toimia ovat seuraavat:

1.1 Toteutetaan enintään 12 pienaseita ja kevyitä aseita koskevaa kansallista lähikoulutustilaisuutta WCO:n jäsenten viranomaisille, jotta vahvistetaan kykyä valvoa pienaseiden ja kevyiden aseiden laitonta liikkumista rajoilla. Koulutustilaisuudet kohdennetaan koulutusta pyytäneille maille, jotka eivät saaneet kansallista koulutusta hankkeen ensimmäisessä ja toisessa vaiheessa (perustason koulutus) ja/tai joissa arvioidaan olevan korkea riski pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin liittyvälle laittomalle toiminnalle, tai joissa tarvitaan jatkokoulutusta.

1.2 Järjestetään enintään kuusi alueellista yksi- tai kaksipäiväistä työpajaa verkossa Arabiliiton jäsenvaltioita erityisesti kiinnostavista aiheista. Työpajoissa olisi keskityttävä aloihin, joilla erityisesti tarvitaan valmiuksien kehittämistä (esim. pienaseiden ja kevyiden aseiden komponenttien tunnistaminen), tietoisuuden lisäämistä (esim. 3D-tulostimien käyttö pienaseiden tai kevyiden aseiden laittomassa valmistuksessa) ja tietojenvaihtoa (esim. parhaat käytännöt pienaseiden ja kevyiden aseiden riskienhallinnassa). Verkkofoorumit mahdollistavat Arabiliiton jäsenvaltioiden virkailijoiden osallistumisen myös syrjäisiltä alueilta sekä laajemman vaikutuksen ja alueellisen omistajuuden.

1.3 Hyödynnetään perustason koulutustilaisuuksia toisessa vaiheessa aloittaneiden, WCO:n alustavasti akkreditoimien pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin erikoistuneiden kouluttajien akkreditointiprosessin loppuun saattamiseksi.

1.4 Osallistutaan muiden toteutuskumppanien toimiin.

1.5 Annetaan pyynnöstä WCO:n tekniseen asiantuntemukseen perustuvaa neuvontaa, kun Arabiliiton jäsenvaltiot päivittävät pienaseita ja kevyitä aseita koskevia kansallisia koulutussuunnitelmiaan.

Tulos 2: Lainvalvontaviranomaisilla on vahvemmat valmiudet tehokkaaseen tutkintaan ja yhteistyöhön Arabiliiton alueella tapahtuvan pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan ja leviämisen osalta.

Tuloksessa 2 pyrkimyksenä on tehostaa kansallista työnkulkua, johon kuuluu useita, laittomia ampuma-aseita koskevan datan keräämisessä, käsittelyssä ja tiedonvaihdossa tarvittavia kansallisia lainvalvontaviranomaisia. Tehokkaampi työnkulku parantaa ampuma-aseiden laittoman kaupan tutkintaa sekä järjestäytynyttä rikollisuutta koskevaa viranomaisten välistä ja kansainvälistä poliisiyhteistyötä.

Interpol hyödyntää ensimmäisen ja toisen vaiheen aikana luodun asiantuntija- ja kouluttajaverkoston vahvuutta. Toisen vaiheen aikana kouluttajiksi valikoituneen henkilöstön akkreditointimenettely on päättynyt, ja se osallistuu kolmannen vaiheen aikana jatkokoulutustilaisuuksien toteuttamiseen Arabiliiton maissa, hyödyntäen aiempien vaiheiden aikana hankkimaansa menetelmällistä ja teknistä osaamista.

Syvempää yhteistyötä pyytäneissä maissa aiempien vaiheiden aikana koulutetut kouluttajat osallistuvat suoraan kansallisen ampuma-asetyöryhmän perustamiseen ja sen toimintaan. Työryhmän tavoitteena on tehostaa kansallisella tasolla laittomia ampuma-aseita koskevan datan keräämistä, käsittelyä ja jakamista. Tämä vaihe on keskeinen arvioitaessa maiden valmiuksia panna tehokkaasti täytäntöön Interpolin ampuma-aseiden talteenottoa koskeva pöytäkirja ja niiden kykyä tehdä aktiivista alueellista ja kansainvälistä ampuma-aseita koskevaa yhteistyötä. Ampuma-aseiden talteenottoa koskeva pöytäkirja on Interpolin ohje ampuma-aseiden laittoman kaupan tunnistamiseen. Se kattaa sekä lainvalvontaa että forensiikkaa koskevat näkökohdat, ja tavoitteena on tietojen jakaminen osapuolten välillä ampuma-aseiden laittoman kaupan estämiseksi.

Jotta tulos saavutettaisiin, Interpol keskittyy seuraaviin tuotoksiin:

2.1 Maiden johtavat virkamiehet ymmärtävät ampuma-aseiden laittoman kaupan uhkan ja kansallisen ampuma-asetyöryhmän hyödyt.

2.2 Maat laativat kansallisten ampuma-asetyöryhmien toimeksiannon ja soveltavat sitä.

2.3 Kansallisille viranomaisille ja kansalliselle ampuma-asetyöryhmälle annetaan koulutusta Interpolin ampuma-aseiden talteenottoa koskevasta pöytäkirjasta ja Interpolin ampuma-aseita koskevan kansainvälisen yhteistyön välineistä.

2.4 Kansallisille ampuma-asetyöryhmille annetaan operatiivista tukea (tutkintalinjat tulevat kansallisilta ampuma-asetyöryhmiltä Interpolin tuella).

Toimia ovat seuraavat:

— Enintään 10 käyntiä eri maihin, jotta voidaan tukea Interpolin ampuma-aseiden takaisinottoa koskevan pöytäkirjan täytäntöönpanon edellyttämien valmiuksien arvioimista ja kehittämistä.

— Enintään viisi Interpolin kouluttajien järjestämää jatkokoulutustilaisuutta, joilla tuetaan maita laittomia ampuma-aseita koskevan datan keräämistä, valmistelua ja jakamista koskevien valmiuksien kehittämisessä.

— Enintään viisi kansallista koulutustilaisuutta, joita johtavat pätevät kansalliset kouluttajat, jotka pystyvät tarjoamaan kansallista koulutusta Interpolin puitteissa.

— Mentorointituki maille kansallisten ampuma-asetyöryhmien perustamiseksi. Tuki annetaan paikallisten valmiuksien kehittämistoimina tai kansallisina käynteinä työpaikalla tapahtuvaa koulutusta varten.

— Työpaja ampuma-aseiden tutkintatekniikoiden ja ampuma-aseisiin liittyvien tiedustelutietojen analysointia koskevien parhaiden käytäntöjen vaihdosta osana alueellista tapahtumaa, joka järjestetään yhdessä muiden toteutuskumppaneiden kanssa.

— Osallistuminen muiden toteutuskumppanien toimiin, kuten aihekohtaisiin verkkofoorumeihin tai lähikoulutustilaisuuksiin.

Tulos 3: Turvallisuus- ja sotilasviranomaisilla on vahvemmat valmiudet suunnitella ja ottaa käyttöön turvallisia ja varmoja varastojen hallintajärjestelmiä Arabiliiton alueella olevia pienaseita, kevyitä aseita ja niiden ampumatarvikkeita varten.

Tulokseen 3 pääsemiseksi pyritään hyödyntämään toisessa vaiheessa kehitettyä lähestymistapaa. Työssä keskitytään edistyneemmän osaamisen kehittämiseen kansallisella tasolla, jotta voidaan edistää kestävää osaamisen siirtoa koulutettaville. Samaan aikaan SAS jatkaa varastojen hallintaa ja turvallisuutta koskevien räätälöityjen kansallisten perustason ja jatkokoulutuspakettien kehittämistä ja tarjoamista.

Toisin kuin kahdessa muussa tuloksessa, joissa Interpol ja WCO voivat liittää hanketoimet asiantuntijoiden ja kouluttajien globaaleihin koulutusohjelmiin vakiintuneen akkreditointijärjestelmän kautta, varastojen hallinnan alalla ei ole olemassa vastaavaa monenvälistä tasoa.

Tästä syystä SAS kartoittaa, arvioi ja ehdottaa konkreettisia vaihtoehtoja menestyksekkäille osallistujille asiantuntija- tai kouluttajatasolla sekä varmistaa, että keskeiset resurssit käännetään arabian kielelle ja että ne ovat asiaankuuluvien yleisöjen saatavilla. Nämä toimet edistävät toivottua kestävyyteen perustuvaa lähestymistapaa.

Tuotoksia ja toimia ovat seuraavat:

3.1 Enintään neljä viikon mittaista kansallista perustason koulutuspakettia. Jos perustason koulutuksen kysyntä on odotettua pienempi, jäljellä olevat resurssit kohdennetaan jatkokoulutuspaketteihin.

3.2 Enintään kuuden kaksiviikkoisen kansallisen ja räätälöidyn syventävän koulutuspaketin kehittäminen ja toteuttaminen.

3.3 Keskeisten aihekohtaisten resurssien, muun muassa kolmannen vaiheen koulutusmateriaalin, kääntäminen arabian kielelle. Tähän toimintaan voi sisältyä tarpeen mukaan myös arabiankielisen aineiston tuottaminen sosiaaliseen mediaan.

3.4 Arvioidaan vaihtoehtoja, joilla helpotetaan tai tuetaan varastojen hallinnan ja turvallisuuden sisällyttämistä kansallisiin koulutussuunnitelmiin, sekä niihin liittyviä kansallisia ja kansainvälisiä sertifiointivaihtoehtoja. Myös alueellisia lähestymistapoja olisi arvioitava.

3.5 Alueellinen päätöskokous, joka järjestetään yhteistyössä Arabiliiton sihteeristön, WCO:n ja Interpolin kanssa. Päätöskokous pidetään Kairossa kolmannen vaiheen lopussa, ja se tarjoaa osallistuville mille mahdollisuuden arvioida tämän vaiheen tärkeimpiä tuloksia ja vaihtaa parhaita käytäntöjä käsitellyillä merkittävillä aloilla.

3.6 Enintään 10 kansallista yhteistyökäyntiä, joiden avulla edistetään sitoutumista ja kansallista omistajuutta, muiden toteutuskumppaneiden kanssa tiiviisti koordinoiden.

3.7 Osallistuminen enintään viiteen muiden toteutuskumppanien toimeen, kuten aihekohtaisiin verkkofoorumeihin tai kansallisiin lähikoulutustilaisuuksiin.

3.8 Enintään kaksi kaikille kumppaneille järjestettyä oppimisen tarkastelutilaisuutta (ks. jäljempänä osio 5).

3.9 Säännöllisiä virtuaalitapaamisia ja enintään kolme hankkeen suunnittelua ja koordinointia koskevaa lähikokousta, jotta voidaan varmistaa hankkeen asianmukaisuus ja tehokkuus jatkossa.

5. **Monitorointi, arviointi ja oppiminen**

Projektin koordinaattorina SAS varmistaa hankkeen monitorointia, arviointia ja oppimista koskevan lähestymistavan yhdenmukaisuuden. Se sisällyttää hankkeeseen oppimiseen liittyviä käytännön mekanismeja koko sen keston ajan ja tekee ohjelmallisia mukautuksia tarpeen mukaan. Monitorointia, arviointia ja oppimista koskevaan lähestymistapaan sisältyy hankkeen toistuva ja jatkuva monitorointi (esim. jaksoissa oppiminen) sekä hankkeen puolivälissä tai vuosittain toteutettavia oppimisen tarkastelutilaisuuksia, joilla varmistetaan, että ulkoiset näkökohdat otetaan huomioon koko hankkeen keston ajan, ja lievennetään joitakin operatiivisen ympäristön monimutkaisia ominaisuuksia. Lisäksi hankkeen loppupuolella toteutetaan ulkoinen arviointi.

Tapahtumien palautelomakkeet: hankeryhmä kerää verkko- ja lähitilaisuuksien osallistujilta palautetta, jotta vastataan sidosryhmien tarpeisiin ylläpitämällä laadukasta analysointia ja ohjelmasuunnittelua. Tuotetun datan odotetaan olevan pääasiassa määrällistä ja yhdistettävissä hankkeen eri toimista riippumatta.

Puolivuosittaiset monitorointikierrokset: SAS:n hankeryhmä vahvistaa kolmen toteutuskumppanin toimittaman monitorointidatan tuotosten ja tulosten tasolla enintään kahdesti vuodessa. Näissä tilaisuuksissa keskitytään asiayhteyteen, asiaankuuluvuuteen, suorituskykyyn, olettamiin ja riskeihin. Hankeryhmän jäsen dokumentoi tilaisuudet ja häntä voi avustaa SAS:n monitorointi-, arviointi- ja oppimisasiantuntija. Hankeryhmä voi näissä tilaisuuksissa keskustella

— kehittyvistä toimintaympäristöistä: millä toimintaympäristöön liittyvillä tekijöillä oli vaikutusta toteutettuun toimeen ja sen asiaankuuluvuuteen tai hankkeen toteutusaikatauluun viimeisten kuuden kuukauden aikana,

— suorituskyvystä: minkälaista edistymistä tapahtui tuotosten ja tulosten tasolla, ja

— tehokkuudesta: parantuiko kulujen, työohjelman, resurssien ja ryhmän sisäisen johtamisen hyötysuhde.

Tarkastelutilaisuudet, joiden tulokset sisällytetään vuosittaiseen edistymisraporttiin: SAS toteuttaa enintään kaksi hankkeen sisäistä arviointia (mahdollisesti vuosittaisen koordinointia koskevan lähikokouksen yhteydessä, mikä tarjoaa mahdollisuuden myös oppimisen tarkastelulle). Tarkastelutilaisuudet koostuvat kevyestä ja jäsennellystä omaa toimintaa tarkastelevasta arvioinnista. Kun otetaan huomioon hankkeen monimutkainen toimintaympäristö, tarkastelutilaisuuksissa on tarpeen kuulla Arabiliiton sihteeristön asevalvonta- ja aseriisuntaosastoa, Interpolia ja WCO:ta sekä pitää mielessä joihinkin kohdemaissa järjestettyihin koulutustilaisuuksiin osallistuneiden palaute erilaisten näkökulmien huomioimiseksi sekä läpinäkyvyyden ja vastuuvelvollisuuden edistämiseksi.

Osallistumistavat voivat vaihdella ja niihin voi sisältyä verkossa pidettäviä ryhmätilaisuuksia ulkoisten hankekumppanien kanssa ja kahdenvälisiä haastatteluja keskeisen tietolähteen kanssa. Tilaisuudet tukevat oppimisraportteja, joista ilmenevät uusimmat havainnot ja tarvittaessa mukauttamissuositukset. Kyseiset oppimisraportit jaetaan kaikille hankekumppaneille ja sisällytetään hankkeen vuosittaisiin raportteihin.

6. **Kumppanuussopimukset**

Hankkeen kolmas vaihe toteutetaan yhteistyössä Arabiliiton sihteeristön asevalvonta- ja aseriisuntaosaston kanssa joukkotuhoaseita, pienaseita ja kevyitä aseita sekä asevalvontaa koskevan EU:n ja Arabiliiton strategisen vuoropuhelun puitteissa. Arabiliiton sihteeristön kumppanuus ja vahva tuki on edelleen välttämätöntä hankkeen menestyksekkäälle jatkamiselle. Toisen vaiheen aikana Arabiliiton sihteeristön asevalvonta- ja aseriisuntaosasto järjesti kaksi alueellista kokousta ja osallistui useimpiin kansallisiin ja jatkokoulutustilaisuuksiin. Kolmannessa vaiheessa Arabiliiton sihteeristön asevalvonta- ja aseriisuntaosasto on mukana järjestämässä alueellisia konferensseja ja se kutsutaan osallistumaan koulutustapahtumiin. Se myös osallistuu vuosittain koordinointikokoukseen kansainvälisten kumppanien kanssa.

Kolmannen vaiheen toteutusjärjestelyt ovat samat kuin aiemmissa kahdessa vaiheessa. SAS toimii edelleen hankkeen koordinaattorina, ja Interpol ja WCO johtavat toimintaa omilla erikoisaloillaan. Tässä kolmannessa vaiheessa WCO:n kouluttajaksi koulutettavien, jotka aloittivat akkreditoinnin toisessa vaiheessa, on tarjottava kansallisia koulutusmoduuleja koulutuksensa suorittamiseksi loppuun. Samaan aikaan Interpol tekee yhteistyötä akkreditoitujen kansallisten kouluttajien ja asiantuntijoiden kanssa tarjotakseen lähikoulutusmoduuleja ja toteuttaakseen muita toimia, joilla tuetaan ampuma-aseiden talteenottoa koskevan pöytäkirjan täytäntöönpanoa. Tämän vuoksi hanke vaatii suurempaa notkeutta, jotta voidaan panna täytäntöön kaikki kolme osa-aluetta sekä ottaa käyttöön Arabiliiton maissa olemassa olevat WCO:n ja Interpolin verkostot järjestelmällisemmällä tavalla samalla, kun pidetään Arabiliiton sihteeristö ajan tasalla suunnitelluista toimista.

Kumppanuus on täydentävä temaattinen yhteistyömalli pienaseiden valvonnan alalla. Hankkeessa hyödynnetään kunkin toteutuskumppanin tietämystä ja asiantuntemusta, jotta voidaan tarjota kattava tietämyksen ja valmiuksien kehittämisohjelma, joka käsittää pienasetoimintaohjelman, kansainvälisen jäljittämisvälineen ja GFA-kehyksen tärkeimmät osatekijät. Tällä tavoin hankkeessa muunnetaan kansainvälisen yhteistyön ja monenvälisyyden käsitteet konkreettisiksi valmiuksien ja turvallisuuden parannuksiksi Arabiliiton alueella, kuten pienaseohjelman ja EU:n pienaseita ja kevyitä aseita koskevan strategian kaltaisissa asiakirjoissa korostetaan.

Toteutuskumppaneiden ja Arabiliiton sihteeristön asevalvonta- ja aseriisuntaosaston väliset säännölliset koordinointi- ja suunnittelukokoukset mahdollistavat hanketoimia koskevan tiedonvaihdon sekä hanketoimien suunnittelun ja täytäntöönpanon johdonmukaisuuden ja tehokkuuden. Näin voidaan vastata kolmen toteutuskumppanin suuremman toiminnallisen riippumattomuuden tarpeeseen. Esimerkiksi täytäntöönpanosta vastaavat viranomaiset koordinoivat yhteistyötään ja lähestymistapojaan niiden maiden kanssa, jotka pyytävät tukea hankkeelta. Lisäksi toteutuskumppanit jatkavat yhteisiä toimia yhteisillä temaattisilla aloilla mahdollisuuksien mukaan.

Lisäksi toteutuskumppanit koordinoivat toimintansa Arabiliiton jäsenvaltioissa toimivien valtiollisten ja valtiosta riippumattomien järjestöjen kanssa sekä alueella mahdollisesti toteutettavien EU:n ohjelmien kanssa sen varmistamiseksi, että kaikki hankkeen puitteissa toteuttavat toimet täydentävät jo olemassa olevia aloitteita ja pohjautuvat niihin. Hankkeessa on hyödynnetty sen tuen vipuvaikutusta, jota EU on viime vuosina myöntänyt Interpolin laittomien aseiden rekisteröinnin ja jäljityksen hallintajärjestelmän (iARMS) kehittämiseen ja täytäntöönpanoon. iARMS on keskeinen osa Interpolin EU:lle ja Arabiliitolle tarjoamaa koulutusta.

SAS voi tarvittaessa ja rahoituksen saatavuuden rajoissa sekä Arabiliiton sihteeristön asevalvonta- ja aseriisuntaosaston kanssa koordinoiden tehdä yhteistyötä muiden erikoistuneiden järjestöjen kanssa avustaakseen hankkeen erityisten osa-alueiden toteuttamisessa. Osallistuvien Arabiliiton jäsenvaltioiden tarpeista ja toiveista riippuen muutkin järjestöt, myös kansalaisjärjestöt, sekä Arabiliiton tietyt erityisvirastot voisivat osallistua hankkeen toteuttamiseen.

Toteutuskumppanit toteuttavat myös tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen hankkeen näkyvyyden Euroopan unionin suuntaviivojen mukaisesti.

7. **Kesto**

Hankkeen odotetaan kestävän 36 kuukautta 1. lokakuuta 2024 alkaen 30. syyskuuta 2027 saakka.

Operatiivisen vaiheen kesto on 33 kuukautta, joista 3 viimeistä kuukautta varataan raportointivelvollisuuksien täyttämiselle.